

עאירי'ם לזשע"ה

לעילוי נשמת א"מ הרב מאיר שמואל ב"ר אהרן הכהן כץ זצ"ל

נקודות אור

עלינו להיות שמחים ומרוצים ממצבנו הרוחני, ואכן אדם חייב לתבוע ולדרוש מעצמו רבות ולא להסתפק במה שהשיג, אבל אין זה סותר לכך שחייב להיות מרוצה ושבע רצון ממה שהשיג.

יסוד זה מתגלה לנו בתחילתה של תורה, 'ישע ה' אל הבל ואל מנחתו, ואל קין ואל מנחתו לא שעה ויחר לקין מאוד ויפלו פניו ויאמר ה' אל קין למה חרה לך ולמה נפלו פניך', והנה קין חרה לו ולא היה שבע רצון ממצבו, ולכאורה הרי אי שביעות רצונו הייתה מפאת דרישה לרוחניות, בראותו שהקב"ה מקבל מנחת הבל, ואילו את קרבנו לא קיבל, ולכן נפלו פני קין, וא"כ הרי זו מדריגה עליונה בהיותו שואף ומבקש להשיג מעלות.

ומכל מקום ראינו שהקב"ה תובע על כך ומורה לו שמצב זה של נפילת הפנים והרוגז והכעס על כך שמנחתו אינה מתקבלת, אינה הדרך הנכונה, ולהיפך זו הייתה תחילת נפילתו של קין, כי זאת למדנו שבכל מצב ומצב שנמצא בו האדם חייב לקבלו בשמחה וברצון

אור יחזקאל

חכמתכם ובינתכם

בישיבת סלבודקה התארכה בחור ומרן הגרמ"ה הירש שליט"א נתכבד לשאת דברים במסיבת האירוסין.

דא עקא שהבחור החתן לא היה מהבחורים הכי מעולים בישיבה, לא בלימוד ולא במידות וכו' אז מה יגיד עליו ראש הישיבה.

קם הגרמ"ה ואמר "יש כלל גדול שכפי שבחור משקיע בלימוד ובהנהגה, כך הוא עולה במדרגות התורה והמידות - החתן שלנו הגיע לאן שהגיע אך ורק מכח רמת ההשקעה שלו גם בתורה וגם במידות..."

צריך עיון

וישליך אהרן את מטתו לפני פרעה ולפני עבדיו ויהי לתנין

בפרשת שמות (פ"ד פ"ג) כשהקב"ה אמר למשה להשליך את המטה ארצה, כתוב "וישליכהו ארצה ויהי לנחש וינס משה מפניו".

מדוע בפרשתנו כשהארן השליך את המטה לא נסו משה ואהרן מפני הנחש? ומדוע בפרשת שמות לנחש נחש ובפרשתנו נקרא הנחש תנין?

(ע"י כלי יקר כאן)

הגות שאבעס'

יוצום אל בני ישראל ואל פרעה מלך מצרים להוציא את בני ישראל מארץ מצרים

אומר המשך חכמה: לעיל בפסוק ח', כשבישר משה לבני ישראל על הגאולה, הוא דיבר עמם לא רק על היציאה ממצרים, אלא גם על ביאתם לארץ ("והבאתי אתכם אל הארץ אשר נשאתי את ידי לתת אותה לאברהם ליצחק וליעקב"); ולכן לא שמעו אליו בני ישראל, כי אדם קשה יום, מסוגל רק לשמוע על שחרורו מעבודתו הקשה, אבל לא על הצלחות עתידיות.

ולכן, כעת מצטווים משה ואהרן לדבר עם בני ישראל רק על גאולת מצרים: "יוצום אל בני ישראל... להוציא את בני ישראל מארץ מצרים", דהיינו, אומר להם הקב"ה, אל תחזרו ותדברו עמם על ארץ ישראל, על היעד הסופי לטווח הארוך, כי הם אינם בשלים לכך בשלב זה של "קוצר רוח ועבודה קשה". נכון לעתה, דברו איתם על ענייני הרגע, על היציאה ממצרים, וכלשונו של רמ"ש: 'כי דרך קשי יום, אשר יחפצו לשמוע רק כדי לצאת מצרתם, ולא לשמוע בהבטחות עתידות ובהצלחות נפלאות'.

נראה, שכאשר משה רבנו בישר לעם ישראל על הגאולה, ביחד עם הבשורה של ביאתם לארץ, בני ישראל לא היו מסוגלים לשמוע אליו כלל, אפילו לבשורת הגאולה ממצרים, מכיוון שאין דרך לקפוץ בבת אחת מאפס למאה והדרך היחידה והבריאה להתקדם היא באמצעות תהליך, כי עם הנפש לא הולכים בבת, אלא לאט לאט, עקב בצד אגודל, ע"י שכובשים שטח ועוד שטח, ולפתע שמים לב שנמצאים במקום בניו ומרומם יותר.

ה'שפת אמת' אומר, על דברי דוד המלך ע"ה בתהילים "הנחמדים מזהב ומפז רב ומתוקים מדבש ונופת צופים; גם עבדך נזהר בהם בשמרם עקב רב", דוד המלך אומר שהסיבה לשמירת המצוות הגבוהות והנשגבות שהם 'נחמדים מזהב ונופת צופים', הוא רק בגלל ש'גם עבדך נזהר בהם בשמרם עקב רב', רק בגלל שמירת המצוות שאדם דש בהם בעקביו.

לא רק שאדם שלומד להעריך ולייקר את המצוות הנראות קטנות, הוא אדם שמבין איזה משמעות יש לכל צעד שהוא עושה וכשהוא ניגש למצוות ה'גדולות', הוא מבין את גודל הזכות שיש לו לקיימם, אלא אדם שלא מתחיל מהדברים הנראים קטנים וקלים יותר לא יכול לקפוץ לדברים הגדולים, כי הסוד לחיבר ולהתקדמות הוא אך ורק ע"י תהליך.

והדבר נכון, לגבי כל הרובדים בחיי האדם, הן ברוחניות והן בגשמיות, הן בגוף והן בנפש.

לדוגמא, אדם רואה קרוב או מכר המתמזד עם מצוקה או קושי ומעוניין לעזור לו לצאת מאפילה לאורה, דבר מבורך וראוי מאד, אבל עליו להיזהר לא ללחוץ מדי חזק על הגו ולקוות לשינוי משמעותי בפרק זמן קצר, אלא לנסות להיכנס לנפש הזולת ולהבין מה הוא מסוגל לשמוע במצבו, כי אם ננסה לדחוף אותו במקומות בהם הוא עדיין לא מסוגל לשינוי, נאבד גם את המקומות בהם הוא כן יכול להתקדם.

והדבר נכון שבעתיים לגבי כל אדם על עצמו, על האדם מוטל להתקדם, אבל אי אפשר להתקדם באמת ע"י שקופצים למקום גבוה ומרומם, כי לא רק שהאדם לא מחובר למקום ה'חדש' שאליו כביכול הגיע, הוא עלול מאד לאבד ע"י ה'קוצר רוח ועבודה קשה' שהוא חש במקומו החדש גם את המקום שבו הוא כן אחר.

ומלבד זאת חשוב להפנים, שהיכולת להתקדם ואפילו להשתנות היא רק כשהאדם מכיר מסכים ומחובר לגמרי למקום שהוא נמצא בו כעת, גם אם הוא לא מאיר ומשמח, ורק על ידי חיבור למקום האמיתי שלו כעת עם רצון להתקדם בקצב הנכון עבורו למקום יותר גבוה יותר ניתן לעשות שינוי אמיתי ובר קיימא.

ברור שעל האדם לשאוף גבוה ולא לרצות להישאר במצבו הנוכחי, אבל חובה לשנן ולהבין את ההבדל בין השאיפות הרצויות לציפיות המזיקות, 'ציפיות' זה מה אני רוצה שיקרה עכשיו ממש, ו'שאיפות' זה לאיפה אני חולם ורוצה להגיע עם הכוחות שלי בעתיד, אך אם חייל ישאף להיות מיד מפקד זה ציפיה לא ריאלי, כי היום הוא עדיין חייל פשוט, ורק כשיבין שאכן כיום הוא חייל פשוט, ויבטיר בתוכו את שאיפותיו לגדול ולהתפתח מהמקום שלו ולהגיע בעתיד להיות מפקד, אז הוא בדרך הנכונה.

כשלא מסכימים למצבי הנוכחי, ובוודאי כאשר מערבים את השאיפות והציפיות וכל מושג גדול או סיפור מרשים ששומעים מיד משייכים זאת אלי, לכאן, עכשיו ומיד, וממילא 'מבינים' כמה רחוקים מהאמת וכו', נעשים מדוככים ומיואשים ממצבי ודרגתי הנמוכה, מה שרק מרחיק את הלב מחשק ורצון.

ניקה לדוגמא אדם שחסר לו הערכה עצמית והוא 'משנורר' אותה מאחרים וכדי להרגיש טוב עם עצמו, מדמיון שהוא הנערץ, המוצלח והגדול וכו' וכו', נמצא שבמציאות האמיתית הוא בדרגה שלוש, ומדמיון את עצמו בדרגה שמונה וכך הוא חי כל הזמן בשקר ומאחורי מסיכה שמסתירה את זהותו האמיתית.

גרוע מזה, מכיוון שהוא לא מאמין לעצמו שהוא בדרגה שמונה, הוא מנסה כל הזמן להדביק את הפער בין מצבו הנוכחי שהוא בדרגה שלוש, לבין דמיונו שבדרגה שמונה, אך למרות שהוא מצפה לתוצאה של 'שמונה', בפועל הוא מקבל תוצאה של 'שלוש', מה שהופך את חייו לריצת אמוק מלאת אכזבות ויאוש.

הוא לא מוכן ולא מסכים להסתכל על המציאות כפי שהיא, שהוא אכן בדרגה שלוש, ולכן גם הכלים של דרגת שלוש לא מתמלאים, וקל וחומר שלא משתדרגים ומתגדלים.

וכשאדם שחי בשקר ומתרחק מעצמו האמיתי, לא יכול להתקרב לכלום, לא יכול להתקרב אל השם, כי הוא עובד לקרב אדם של 'דרגה שמונה' ולא אדם בדרגתו, ולא יכול להתחבר לשום אדם בעולם ושום תוכן בעולם.

יזכנו ד' להסכים להרפות ולקבל את מציאות חיינו כפי התכנית שהוא בנה עבורנו, ולהתקדם עקב בצד אגודל, עד שלפתע נראה שאנחנו 'אנשים גדולים'.

מעשה שהיה

"כאן אימא שלי גידלה אותנו, כאן גידלתי את הילדים שלי, אתה לא תיקח ממני את הזיכרונות שלי ואל תחשוב שאכפת לי מכסף!" נאמה גב' דמרי בפאתוס בעודה מנופפת בדפים שהיו על השולחן.

צביקה הקבלן אמנם שיער שבמוקדם או במאוחר ייתקל בהתנגדות אך לא העלה על דעתו שיתקל בדירת עקשנית כמו גב' דמרי, היא הייתה נראית כפנסיונרית חביבה למראה אבל ברגע ששמעה את מטרת בואו שינתה את פניה מקצה לקצה ולא הפסיקה להטיח בו האשמות שהוא רודף בצע ונטול רגשות. צביקה לא איבד את עשתונותו, הוא ניסה לדבר ברוגע ולפייס את האישה הנסערת. "תראי", אמר לה בנועם, "יש לך כאן דירה נעימה ומלאה זיכרונות, אבל יש בה בסך הכול שלושה חדרים, את לא יכולה לארח כאן את נכדייך בצורה מרווחת ונעימה. אני מציע לך לחתום על החוזה, לקבל מאיתנו שנתיים דמי שכירות ולקבל כאן בתמורה דירה חדשה ומאובזרת במיטב החידושים הטכנולוגיים ובה לא שלושה ואפילו לא ארבעה... חמישה חדרים! אל תחשבי על העבר, תחשבי על העתיד, גברת דמרי!"

לשבריר של רגע נראה היה לו כי ראה זיק של התלהבות בזווית עיניה של האישה אך הוא נעלם מיד והתחלף באמירה הסתמית: "כשיהיו לך דברים משכנעים יותר להגיד לי – תחזור אלי, אבל ביתיים תעזוב אותי לנפשי!"

כחמש דקות לאחר שהלך הקבלן הרימה גב'דמרי את הטלפון וחייגה אל עורך הדין המייעץ לה בתחום. "ערב טוב אורי, סיימתי עכשיו את הפגישה עם הקבלן. הפחדתי אותו ממש, בדיוק כמו שהנחת אותי לעשות. הבהרתי לו שכסף לא ישכנע אותי ופרטתי על נימי הנוסטלגיה."

"טוב מאד!", אמר לה עורך הדין הממוחל, "עכשיו אל תרדפי אחרי, הוא ישוב אלייך בכל מקרה אך אסור שיראה שאת מעוניינת במשא ומתן. הרי הוא לא יבנה שלושה מגדלים חדשים וישאיר באמצע בניין קטנטן של 4 דירות, נכון? הוא חייב אותך! וכשהוא יחזור אלייך יוציע לך 2 דירות, תגידי שאת דורשת 4 דירות, אל תסכימי לשמוע ממנו על פחות מכך!". חיוך שובב עלה על פניה של גב' דמרי: "בסדר גמור, אני אגיד לו את זה. בסוף לא תהיה לו ברירה והוא יסכים!"

חלפו שבועיים בטרם פנה אליה צביקה בשנית. בכל יום היא כססה את ציפורניה אך התאפקה ולא צללה אליו. היא סמכה על אורי והאמינה כי בהקשבה להנחיותיו תשיג את הרווח הגדול ביותר. כאשר צביקה נכנס לביתה היא הכינה לו כוס תה בצירוף כמה עוגיות ביתיות והתיישבה מולו על הכורסה. "נו", פתחה ואמרה, "חשבת על סיבה מספיק טובה עבורי לוותר על כל זיכרונות משפחתי?". צביקה לגם באיטיות מהספל וניסה לאמוד את מבטה ולהבין לאן היא חותרת. לאחר מכן פתח בהצעתו: "אינני שמח להיות כאן היום, אני קיוויתי שלא אגרר לסחטנות. אבל מכיוון שאת היחידה שטרם חתמת – אני יודע כי לא יהיו עוד שיבואו בעקבותייך. ולכן אני מוכן לתת לך בתמורה לחתימה... שתי דירות! כל אחת של חמישה חדרים. תוכלי לארח את כל נכדייך בנחת ובכיף או לחילופין להשכיר את אחת הדירות ולקבל הכנסה קבועה ויציבה."

גב' דמרי התאפקה שלא לחייך. אין ספק שעורך הדין שלה צדק – הצד השני מתחיל להתגמש בצורה חיונית, בדיוק כפי שחזה. "רק לא להסתנוור מההצעה", אמרה בליבה: "לשמור על קור רוח ודיבור אדיש."

"שתיים?! זה מה שאתה חושב שיגרום לי לחתום?! מילא, היית מציע לי כמות דירות שבאמת תהיה משמעותית מספיק... נניח... מה דעתך שנחתום על קבלת ארבע דירות?". היא הופתעה מתגובתו של הקבלן שהתפרץ בזעם ואמר: "אני מציע לך שתי דירות של חמישה חדרים ואת עוד מתווכחת ורוצה כפול מה? להזכיר לך אולי שיש לך כרגע רק דירת שלושה חדרים מסכנה?!" הוא הניח את ספל התה על השולחן מבלי שסיים אותו ויצא בכעס מהדירה.

"מה עכשיו?", שאלה הגב' את עורך הדין המייעץ. "עכשיו הוא יצפה שתתגמשי ותגידי לו שאת מוכנה להתפשר על 3 דירות. אך את תהיי חכמה יותר – תתקשרי אליו ותגידי שאת מוכנה להתפשר ולקבל 3 דירות של חמישה חדרים ואחת של 3 חדרים, תזכרי שהוא צריך אותך!". היא התקשרה והופתעה לשמוע את הצעת הקבלן: "אם את חותמת לי היום, אני מוכן לתת לך שתי דירות של חמישה חדרים ואחת נוספת של 3 חדרים!"

"לא!", אמרה בתקיפות, אף כי בסתר ליבה רצתה מאד לחתום ולקבל את השלל, "ארבע דירות!". בימים שלאחר מכן חיכתה גב' דמרי לטלפון מהקבלן שיגיד לה כי הוא נותן לה את מבוקשה, אך להפתעתה זה לא קרה.

הפתעה גדולה עוד יותר ציפתה לה כאשר דיירי הבניינים הסמוכים החלו לארוז ולהעביר את חפציהם לדירות שכורות ואנשי מקצוע החלו במדידות ובהכנת השטח לבנייה. גב' דמרי התקשרה אל עורך הדין לשאול אותו מה לעשות, אך להפתעתה נענתה בקול מכני שאומר 'המספר איננו מחובר'.

"יופי!", חשבה לעצמה, "עכשיו גם עורך הדין נעלם!". וכשפנתה אל הקבלן ושמה ממנו הסבר: "ראיתי שאת לא מוכנה לוותר אז נבנה בניינים חדשים מסביב ובאמצע תישארו עם דירתך הישנה והמתפוררת". אמרה לו בניסיון להציל משהו: "יודע מה? בסדר. תן לי 3 דירות, אחת מהן קטנה."

"כבר מאוחר מדי, גברת דמרי", אמר צביקה בקור רוח, "אם תבקשי יפה, אולי אני אסכים לתת לך דירה אחת. וגם זה אולי..."

"אבל כבר הסכמת לתת לי שלוש דירות!", מחתה. "עבר זמנו – בטל קורבנו", אמר צביקה. "זו ההצעה עכשיו – דירה אחת. את רוצה או מוותרת?" שאל בתקיפות. "אין לי ברירה!", אמרה במפח נפש, "אסתפק בדירה אחת."

"תודה רבה", אמר צביקה בטלפון כעבור רבע שעה, "היא אכן נלחצה והסכימה לחתום על החוזה תמורת דירה אחת בלבד, בגודל הדירה שלה!". חיוך עלה על פניו של עורך הדין אורי מהצד השני של הקו, "כבר כשפנית אלי לפני שבוע וביקשת את עזרתי אמרתי לך שאגרום לה לחתום על הסכמה לדירה אחת, נכון? עכשיו תעביר לי את יתרת התשלום שהתחייבת לתת לי..."

כשאת לא מסתפק במה שיש לו – סופו שיהיה עצוב, ויכול הוא להפסיד גם את מה שכבר יש ברשותו, או את מה שהיה ביכולתו להרוויח, ולכן על האדם לזכור תמיד להיות שמח בחלקו!

תפילה

שלא עשני אשה – שעשני כרצוני

ברכת 'שעשני כרצוני' איננה באה חלילה להשפיל ולהמעיט בערכן של הנשים.

ברכת שעשני כרצוני איננה רק צידוק הדין, אלא האישה מביעה הודאה היא על כך שהאישה נבראה יותר קרובה לרצון השי"ת, מעצם בריאתה היא שייכת יותר לשלימות ולעוה"ב, ולכן אינה נצרכת לתורה ולריבוי מצוות כמו האישה (ע"פ עיון תפילה לגר"ש שוואב זצ"ל, ויסודם במהר"ל), נמצא שבברכה זו יש ביטוי למעלתה של האישה!

אם כן, מדוע האישי מברך 'שלא עשני אשה'?

דווקא בגלל שהאישי צריך יותר עבודה כדי לזכות לשלימות, והוא חווה יותר התמודדויות ואתגרים בעולם הזה - ממילא חייב בעולם הזה שמחים יותר, ובעיקר - לכן הוא זכה לעמל התורה הקדושה אשר אין אושר כאושרה!

יש להאריך בדברים עוד, אך אין כאן המקום, תן לחכם ויחכם עוד.

שונה הלכות

נהדרתכם של גדולי התורה להתחוק בהלכות שבת, נמקד ב"י בשבועות הקרובים בהלכות אלו לזכות עמי"

מעשה שהיה בשבת במשפחה שומרת תומ"צ, כאשר במהלך השבת התברר שדלת המקפיא פתוחה והיה חשש ממשי של הפסד מרובה אם לא יסגרוה, אלא שאב המשפחה לא רצה לסגור בעצמו את הדלת, כיוון שחשש שהדבר יפעיל מערכת ההפשרה במקרה.

על כן, הוא נעמד ליד דלת המקפיא וקרא לאחד הילדים ואמר 'אתה לא יכול לתפוס אותי', בתקווה שהילד ינסה לתפוס אותו וברגע האחרון הוא יזוז הצידה והילד יפגע קלות בדלת ויסגור אותה כמתעסק גמור - **האם הדבר מותר?**

שאלה נוספת: למעשה, הילד כן תפס את האבא, וכאשר תפס אותו האב נדחף אחורה באופן שגופו הוא זה שגרם לדלת להיסגר - האם חילל האב שבת בכך? והאם מותר לכתחילה לתכנן דבר כזה, שהאב בסופו של דבר יהיה זה שיוסגור את דלת המקפיא, שהרי סו"ס הילד משתמש בו כחפץ כאשר הוא דוחף אותו (ואע"פ שהאב השתתף במעשה הילד בזה שקרא לו לתפוס אותו, עדיין יתכן שמותר, מכיוון שבגוף הדחיפה האב לא היה מעורב)?

מעשה בנער צעיר שיצא לטייל עם אימו בשדות החיטה שמחוץ לעיר, ראה הנער את השדה, כשהיא מלאה שיבולים, חלקן זקופות וחלקן כפופות ונטות לארץ, הנער שהתפעל ממראה שדה התבואה אמר לאימו, שאילו היה הדבר תלוי בו, הוא היה קוטף מהשדה את השיבולים הכפופות שמכערות את מראה השדה, ומשאיר רק את השיבולים הזקופות שמראהן מרריב.

אך האם העמידה את בנה על טעותו, והסבירה לו, שנכון אמנם שהשיבולים הזקופות מרשימות מאד, אך תוכנן ריק, ודווקא זקיפות הקומה שלהן מעידה שהן ריקות מבפנים ואין דבר שיכופף אותן, אך השיבולים הכפופות יתכן ואינן מרשימות מבחינה חיצונית, אך הן מלאות מבפנים, ודווקא הכפיפות שלהן מעידה שהן עשירות הינו בגרעיני חיטה.

התורה הקדושה אומרת לנו "הפשתה והשעורה נוכתה, כי השעורה אביב והפשתה גבעול והחטה והכוסמת לא נוכו, כי אפילות הנח", הפסוק לא בא סתם לתאר מה היה עם כל סוג גידול, אלא בא ללמדנו מוסר השכל, שהדרך לשרוד אינה להראות חוזק ועקשנות, אלא דווקא להנמיך קומה ולגלות גמישות ורכות.

ולכן נכתב פסוק זה כאן, לאחר שמשנה רבנו מוכיח את פרעה על עיקשותו ואומר "ואתה ועבדיך ידעתי כי טרם תיראוני מפני ה' אלקים", מביאה התורה מוסר השכל מהשעורה והחיטה, המלמד שדווקא ההכנעה והענוה הן אלו שמראות על אדם מלא חזק, ואילו העקשנות והגאווה היא הנשק המדומה של החלש, ועלול להביא אותו בסוף דווקא לשבירה חלילה.